

Tan Gazetesi

Türk basın hayatında Tan gazetesi adıyla iki farklı neşriyat bulunmaktadır. İlki I. TBMM'deki muhalif grup olan **İkinci Grubu** temsil eden Tan gazetesidir. Gazete, Trabzon Milletvekili **Ali Şükrü Bey** tarafından çıkarılmıştır. Ali Şükrü Bey, Birinci Gruba yönelik eleştirilerini basın yolu ile yaymak ve **Hâkimiyet-i Milliye** gazetesi ile rekabet etmek amacıyla Tan gazetesini kurmuştur. Ancak 1923 seçimlerinde İkinci Grup'un TBMM'ye girememesi sonucunda gazete kapatılmıştır. Konumuz olan Tan gazetesi ise ilk olarak 11 Şubat 1926'da *Milliyet* ismiyle çıkarılmıştır. Gazetenin sorumlu müdürü **Burhan Cahit Morkaya**, başyazarı ise Siirt Milletvekili ve **Türkiye İş Bankası** Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Soydan'dır. Yeni Türk Harflerinin kabul edildiği süreçte maddî sıkıntı yaşayan gazeteye maddi destek sağlamak amacıyla 1928 yılında Türkiye İş Bankası gazetenin %20 hisselerini satın almış ayrıca banka şubelerinden gazeteye abone bulmuştur. Mahmut Soydan 1935 yılına kadar gazetenin yöneticiliğini devam ettirmiştir. Sabiha Sertel'in ifadesine göre *"Hükümet, Serbest Fırka döneminde liberalizmi savunmak ve geliştirmekte olan burjuvazinin menfaatlerini korumak amacıyla bu gazeteyi çıkarıyordu"*. 1935'te gazetenin, başına Ali Naci Karacan geçmiş ve adı da *Tan* olarak değiştirilmiştir. Yayın hayatına başladığından itibaren gazetenin satış oranı düşük seyretmiştir. Yönetiminde ve isminde yapılan değişikliklere rağmen gazetenin tirajı yükselmeyince Türkiye İş Bankası gazeteyi satma kararı almıştır. Bunun üzerine eski gazeteci **Ahmet Emin Yalman**, o dönemde **Son Posta** gazetesinden ayrılan Mehmet Zekeriya Sertel ve Halil Lütfü Dördüncü bir ortaklık kurarak Tan gazetesini satın almışlardır. 1936 yılında ortaklara Ahmet Emin Yalman'ın kardeşi Rifat Yalman da eklenmiş ve toplam 60.000 lira sermaye ile Gazetecilik ve Neşriyat Türk Limited Şirketi adlı şirket İş Bankası'ndan devralınmıştır. Gazetenin el değiştirdiğinin duyurulması ve bu yeni kuruluşun tanıtılması amacıyla 16 Temmuz 1936 tarihli Tan gazetesinde bir ilan yayınlanmıştır. İlanın başlığı *"Tan Yeni Ellerde"* şeklindedir.

Tan gazetesi yeni yayın dönemine yeni sahiplerinin uhdesinde 1 Ağustos 1936'da 462'nci sayı ile başlamıştır. Gazetenin başyazarı Ahmet Emin Yalman, umumi neşriyatı idare eden S. Salim- Gazetecilik ve Neşriyat Türk Limited şirketi, basım yeri Tan Matbaası olarak belirtilmiştir. Gazetenin fiyatı beş kuruştur. Gazete kimi zaman 12, kimi zaman 16 sayfa olarak basılmıştır. İlk sayfada günün ve ülke siyasetinin önemli haberleri, ardından yurttan haberler, yurt dışından haberler, ekonomi, spor, moda, sağlık, güzellik, çocuk yetiştirme, sinema gibi konuların yanında hikâye ve roman çevirileri, bilmece, bulmaca ve ilan-reklam sayfaları yer almaktadır.

Başlangıçta gazetede ideolojik açıdan farklı fikirlere sahip yazarlar bulunmaktadır. Ahmet Emin Yalman'ın başyazar olduğu gazetede, Mehmet Zekeriya Sertel, Sabiha Sertel, Burhan Felek, Ömer Rıza Doğrul, Cevat Şakir, Mahmut Yesari, Suat Derviş, Naci Sadullah, Eşref Şefik, Ziya Şakir ve Halil Lütfü Dördüncü yer almaktadır. Sabiha Sertel gazeteyi bu haliyle Babil'in Asma Bahçelerine benzetmektedir. Her katta farklı fikre sahip yazarlar bulunduğunu ifade etmektedir. Zira gazetenin ortakları arasında da bir fikir ve ülkü birliği değil sadece ticari bir ortaklık bulunmaktadır. Gazete bu kadro ile yayın hayatına devam ederken Ahmet Emin Yalman'ın 7 Ağustos 1938'de kaleme aldığı bir yazısı memleketin umumi siyasetine dokunacak mahiyette bulunmuş ve gazete Bakanlar Kurulu kararıyla üç ay süreyle kapatılmıştır. Bu olay A. Emin Yalman ve M. Zekeriya Sertel'in gazete ortaklarının bitmesine sebep olmuştur. Gazete üç ay süreyle kapalı kaldıktan sonra ilk sayısı 8 Kasım 1938'de yayınlanmıştır. Ardından başlayan yeni yayın döneminde gazetenin sahibi ve mesul müdürü Halil Lütfü Dördüncü, yazı işleri sorumlusu da Mehmet Zekeriya Sertel olmuştur. Bu dönemde başmakaleler M. Zekeriya Sertel tarafından kaleme alınmaya başlanmıştır.

Üç ay aradan sonra Tan gazetesinin yayınlanan ilk sayısı 8 Kasım 1938'de 20 sayfa ve 42 x 57,5 cm boyutunda 6

sütun halinde çıkarılmıştır. Ardından gazetenin sayfa sayısı giderek azalmıştır. Önce 16, ardından 12 sayfa olarak devam eden gazete 3 Eylül 1939'dan itibaren 8 sayfa, 18 Mayıs 1940'tan itibaren 6 sayfa, 10 Ağustos 1940'tan itibaren ise 4 sayfa olarak çıkarılmaya devam etmiştir. 1939 yılında Avrupa'da patlak veren II. Dünya Savaşı nedeniyle kâğıt temininde yaşanan sıkıntılar ve Hükümet tarafından alınan ekonomik tedbirler; gazetenin elindeki kâğıt stokunu tasarruflu kullanmasında ve sayfa sayısının azaltılmasında önemli bir etken olmuştur.

Tan gazetesinin basımında kullanılan teknik, görsel tasarım, baskı kalitesi bakımından kendi döneminde basılan diğer gazetelere göre farklı olduğu dikkatleri çekmektedir. İlk defa olarak spor sayfaları, renkli yazılar ve resimli romanlar Tan gazetesinde yayınlanmaya başlamıştır. Ancak bazı dönemlerde sayfa sayısının azaltılması sebebiyle gazetenin sayfa düzeninde de değişiklik meydana gelmiştir. Başlangıçta her sayfa 6 sütun olarak tasarlanmış ve her sütunda haberler çizgilerle birbirinden ayrılmıştır. Gazete normal günlerde siyah-beyaz basılmıştır. Ancak resmi bayramlar ve özel günlerde sayfanın görselliğini arttırmak ve günün önemini vurgulamak için yazı, resim ve karikatürlerde kırmızı renk kullanılmıştır. Ayrıca ilan ve reklam sayfalarında ve çocuk sayfalarında da kırmızı renk kullanılmıştır.

Gazetenin ilk sayfasında kırmızı renkte ve büyük harflerle yazılmış Tan logosu bulunmaktadır. Logonun hemen altında "Günlük Siyasi Halk Gazetesi" ifadesi, logonun sol tarafında çerçeve içerisinde günün tarihi, gazetenin yılı, sayısı, fiyatı ve iletişim bilgileri yer almaktadır. Logonun sağ tarafında ise her gün farklı bir reklam yer almıştır.

İlk sayfada genellikle büyük bir fotoğrafla beraber günün manşet haberi ya da sayfanın üst kısmı ikiye bölünerek verilen iki ayrı manşet haberi yer almıştır. Birinci sayfanın sol sütunu başyazılara ayrılmıştır. Başyazı olmadığı günlerde burada günün önemli haberleri yer almıştır. II. Dünya Savaşı'nın başlamasının ardından sayfanın sağ alt köşesinde "En Son Dakika" başlığı altında savaşa dair gelişmelere yer verilmiştir. Tan matbaasında kullanılan gelişmiş makineler sayesinde yaşanan anlık gelişmeleri bu köşeye yerleştirmek mümkün olmuştur. Bazı günlerde haber olmaması sebebiyle bu köşe boş çıkmış ya da farklı yazarların yazılarına burada yer verilmiştir. Bunlar arasında Refik Halid Karay'ın "Günler Geçerken", Adnan Cemgil'in "Olduğu Gibi", Sabiha Sertel'in "Görüşler" başlıklı yazıları bulunmaktadır.

İkinci sayfada Turhan Tan'a ait "Penceremden" köşesi bulunmaktadır. Yurt içinde yaşanan haberler de "Dâhili Haberler" başlığı altında bu sayfada yer almıştır. Takvim, hava durumu gibi bilgilerin yanı sıra okuyuculardan gelen sorular da "Sual-Cevap" başlığı altında ikinci sayfada yayınlanmıştır.

Üçüncü sayfanın sol sütununda Ömer Rıza Doğrul "Bugün" başlığı ile sağ sütununda da Burhan Felek "Felek" başlığı ile yazılarını yayınlamışlardır. Bu iki sütun arasında "Son Haberler" başlığı ile iç ve dış haberlere, "Hadiselerin İç Yüzü" başlığı ile de II. Dünya Savaşı haberlerine yer verilmiştir.

Dördüncü sayfada "Mahkemelerde" başlığı altında polis ve adliyede yaşanan olaylara, Ankara Radyosu'nun yayın akışına, vefat, taziye, kayıp gibi ilanlara ve küçük reklamlara yer verilmiştir.

Beşinci sayfanın sol sütununda imzasız "Günün Meseleleri" başlığı ve sağında Sabiha Sertel'in "Görüşler" başlıklı yazıları yer almıştır. Bu iki sütunun arasında Naci Sadullah, İbrahim Hakkı Konyalı, **Refik Halid Karay**, Turhan Tan, Sadrettin Celal Antel, Aka Gündüz, Faik Sabri Duran, Burhan Belge, Sadri Ertem, Nizamettin Nazif, Feridun Osman, Burhan Felek gibi yazarlara ait eğitim, sanat, edebiyat, siyaset, tarih, savaşta yaşananlar tarzında konular ele alınmıştır. Bunun yanında yabancı yazarlara ait makalelerin çevirileri de burada yayımlanmıştır.

Altıncı sayfada spor ve ekonomi haberleri yer almıştır. Naci Sadullah tarafından hazırlanan "Gazetelerle Şakalar" başlıklı yazı da altıncı sayfada yer almıştır. Yedinci sayfanın içeriği her gün değişiklik arz etmiştir. Her gün farklı

yazarların farklı konularındaki yazılarına yer verilmiştir. Pazartesi günü yayınlanan “Kadın ve Moda” bölümünde moda, güzellik, kişisel bakım, yemek tarifleri, pratik bilgiler ve ev kadınlarına tavsiyeler yer almıştır. Perşembe günleri Turhan Tan’a ait “Tarihten Yapraklar” köşesi ve her Cuma yine aynı yazara ait “Tahlil ve Tenkit” köşesi yer almıştır. Cumartesi günü ise yedinci sayfa tamamen çocuklara ayrılmıştır. Çocukların ilgisini çekecek bilmece, bulmaca, fıkra, hikâye, şiir, karikatür, oyun ve yarışmalar hazırlanmıştır.

Sekizinci ve dokuzuncu sayfalarda ağırlıklı olarak roman tefrikaları ve hikâyeler yer almıştır. Refik Halid’in “Yezid’in Kızı”, Kerime Nadir’in “Günah Bende Mi”, Turhan Tan’ın “Safiye Sultan”, Aka Gündüz’ün, “Bebek”, “Bodrum Palas”, “Reşit Paşa’nın Hatıraları”, “İşgal Altında” adlı eserleri Tan’da yayınlanan tefrikalardandır. Bu sayfalarda ayrıca çeviri eserlere de yer verilmiştir. Bunlar arasında Cevat Şakir, Mahmut Yesari, Kenan Hulusi ve Refik Halid Karay tarafından çevrilen kitap ve hikâyeler yer almaktadır. Sekizinci sayfada “Okuyucu Mektupları” köşesi ile okuyucuların dilek ve şikâyetlerini yayınlamışlardır. Dokuzuncu sayfada yer alan “Lokman Hekimin Öğütleri” başlığı altında sağlık ile ilgili önemli bilgilere yer verilmiştir. Onuncu sayfada ise önceki sayfalarda yayınlanan yazıların devamına yer verilmiştir. On bir ve on ikinci sayfalarda ilan ve reklamlar yer bulmuştur.

Sayfa sayısının kademeli olarak azaltılması ile gazetenin içeriği ve sayfa düzeninde de değişiklikler meydana gelmiştir. Buna bağlı olarak spor, ekonomi, kadın ve moda, okuyucu mektupları, soru cevap bölümleri, çocuk sayfası gibi başlıklar düzenli olarak yayımlanamamıştır. Gazetenin sayfa sayısı 8’e düşürüldüğünde içerikte öncelikle günlük haberler azaltılmıştır. 1939’da savaşın başlaması üzerine ana gündem II. Dünya Savaşı ve Türkiye’nin dış politikada izlediği yöntem olmuştur. Birinci, ikinci, üçüncü ve beşinci sayfaların düzeni aynen korunurken dördüncü sayfanın içeriği her gün değişmiştir. Dördüncü sayfada iç ve dış haberler, spor ve ekonomi haberleri, radyo yayın akışı, bulmaca, reklam ve ilanlar ve her gün bir tefrika dönüşümlü olarak yer almıştır. Altıncı sayfada önceki sayfalardaki yazıların devamı yer almıştır. Yedi ve sekizinci sayfalar ise ilan ve reklamlara ayrılmıştır.

1940 yılında sayfa sayısı altıya düşürüldüğünde ise gazetenin içeriğinde ufak değişiklikler meydana gelmiştir. Naci Sadullah’ın ikinci sayfada yer alan “İşin Şakası” köşesi dışında diğer köşe yazıları aynen yayımlanmaya devam etmiştir. Daha öncesinde dördüncü ve altıncı sayfalarda yer alan siyaset, polis, adliye, ekonomi, spor ve iç-dış haberler sadece dördüncü sayfada yer almaya başlamıştır. Haberler kısaltılmış, küçük puntolarla, dar sütunlarda verilmeye başlamıştır. Birinci sayfa haberleri dışında fotoğraf kullanımı sınırlandırılmış, reklam ve ilanların sayısı azaltılmış ve boyutları küçültülmüştür. İlan ve reklamlara ayrılan sayfa sayısı da bire düşürülmüştür.

1940 yılında ikinci kez gazetelerin sayfa sayılarının azaltılması ve dörde düşürülmesinin ardından gazetenin sayfa düzeninde ve içeriğinde değişikliğe gitmek zorunda kalınmıştır. Bu değişikliklerle beraber sayfalardaki sütun sayısı altıdan yediye çıkarılmış, sütunlar ve haberler arasındaki boşluklar daraltılmış, haber, makale, köşe yazısı, hikâye ve tefrikaların kelime sayıları azaltılmış, başlık ve yazıların puntosu küçültülmüş, fotoğraf kullanımı azaltılmıştır. İçerik açısından bakıldığında ise birinci sayfada günün önemli haberlerinin yanında başmakale sütunu yerini korumuştur. Sağ alt köşede dönüşümlü olarak Refik Halid Karay, Adnan Cemgil ve Sabiha Sertel gibi isimlerin yazıları devam etmiştir. İç ve dış haberler ikinci sayfada, “Dâhili Haberler” ve “Son Haberler” gibi başlıklara ayrılarak bir arada verilmiştir. Üçüncü sayfada “Bugün” ve “Lokman Hekimin Öğütleri” gibi köşeler yerini korurken “Felek” köşesi yerine “Takvimden Yaprak” köşesi yayımlanmaya başlamıştır. Hikâye ve tefrikalara ikinci ve üçüncü sayfalarda yer verilmiştir. “Günün Meseleleri”, kadın, moda ve çocuk bölümleri yayımlanamamıştır. İlan ve reklamların yazı puntosu küçültülerek sayısı azaltılmıştır. Dördüncü sayfa tamamen reklam ve ilanlara ayrılmıştır.

Gazetenin sayfa sayısının azalması ile birlikte yazar kadrosunda da bazı değişiklikler olmuştur. Bu süreçte kimi yazarlar köşelerini yazmaya devam ederken kimi yazarların yerini farklı isimler almıştır. Ahmet Emin Yalman'ın başyazarlığı döneminde gazetede köşesi bulunan bazı yazarlarla, Serteller döneminde yaşanan fikir ayrılıkları sebebiyle yolları ayrılmıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı'nın sona erdiği süreçte dünyadaki gelişmelere bağlı olarak Türkiye'de de muhalif fikirlerin geliştiği 1945 yılında Tan'ın yazar kadrosunda Muvaffak Şeref, Niyazi Berkes, Mediha Berkes, Pertev Naili Boratav, Esat Adil Müstecaplıoğlu, Hulusi Dosdoğru, Cami Baykurt, Behice Boran, Sabahattin Ali, Aziz Nesin gibi sol görüşlü yazarlar yer almıştır.

Gazetede yayınlanan yurt haberlerinin temininde gazetenin kendi muhabirlerinin çalışmalarının yanı sıra genellikle Anadolu Ajansı, Basın Yayın Umum Müdürlüğü ve Radyo Gazetesi'nden de kaynak olarak yararlanılmıştır. Gazete, haber temininde yararlandığı bu kaynakları bildirme konusunda hassas davranmıştır. Dış haberlerde esas haber kaynağı Anadolu Ajansı'dır. Bunun yanında Tan'ın yurt dışında bulunan muhabirleri vasıtasıyla da haber temin edilmiştir. Yurt dışı haberlerin temininde ayrıca yabancı gazeteler ve radyolardan da yararlanılmıştır. Kaynak gösterilen yabancı haber ajansları arasında D.N.B, T.P, B.O.V, B.B.C, E.P, U.S.İ.S, R,S, N.P.P gibi ajansların isimleri yer almaktadır. Bunun yanında İngiliz Times, Daily Telegraph, Daily Herald; Fransız Populaire, Echo de Paris ve Action Française; İtalyan Tribüna ve Giornale D'Italia; Alman National Zeitung gazetelerinden de faydalanmışlardır.

Gazetenin fiyatı 1938-1943 yılları arasında 5 Kuruş'tur. 1 Ağustos 1943'ten itibaren gazetenin fiyatı 8 Kuruş'a yükselmiştir. Kâğıt fiyatlarındaki artıştan dolayı diğer gazetelerle alınan ortak karar neticesinde gazetenin fiyatı 1 Kasım 1943'ten itibaren 10 Kuruş'a yükselmiştir. Bunun yanında gazetenin önemli gelir kaynaklarından biri de ilan ve reklamlardır. Ayrıca gazetenin satışını arttırmak için zaman zaman kupon kampanyaları da düzenlemiştir. Okuyucular arasında çeşitli yarışmalar düzenlenerek sonucu doğru bilenlere para ikramiyesi verilmiştir. Çocuklara yönelik yapılan yarışmalarda da başarılı olanlara hediyeler verilmiştir.

Tan gazetesi 1938 yılında Serteller yönetiminde yayınlanmaya başladığından itibaren, iktidara karşı muhalefet rolünü üstlenmiş ve sol bir çizgide yayınlarını sürdürmüştür. II. Dünya Savaşı sürecinde Faşizm karşıtı bir tavır takınarak Müttefik Devletler tarafında yer almıştır. Bu süreçte Sovyet Rusya'nın Türkiye üzerinde uyguladığı olumsuz politikalara rağmen Tan gazetesinde Türk-Sovyet Dostluk Antlaşmasının desteklenmesi ve Sovyetlerin övülmesi gazeteye karşı tepki oluşmasına neden olmuştur. Bu tepkiler kimi zaman Bakanlar Kurulu tarafından gazetenin belirli bir süre için kapatılması şeklinde; kimi zaman da iktidar taraftarı basın sayfalarında yer alan haberlerde ortaya çıkmıştır. Gazetenin kapanmasına giden süreçte, Hüseyin Cahit Yalçın'ın Tanin gazetesinde çıkan "Kalkın Ey Ehli Vatan" başlıklı yazısı, 4 Aralık 1945'te Tan olayının başlamasında etkili rol oynamıştır. Bu yazı ile ilgili olarak Sabiha Sertel " *H. Cahit Yalçın "Kalkın Ey Ehli Vatan" kumandası ile kanunları ve devlet nizamını çiğniyor, gençleri ve vatandaşları ayaklanmaya çağırıyordu. Namık Kemal "Kalkın Ey Ehli Vatan" derken milleti Abdülhamit saltanatına, diktatörlüğe karşı harekete çağırıyordu. H. Cahit Yalçın ise vatandaşları hürriyet için, demokrasi için savaşanlara karşı kıyıma çağırıyordu* " ifadelerini kullanmıştır. Olaylar sırasında Tan Basımevi ve bazı sol görüşlü kitapçılar basılmış, buralarda maddi hasar meydana gelmiş, Serteller komünistlikle suçlanarak tutuklanmıştır. Tan gazetesinin tahribi ile Zekeriya ve Sabiha Sertel'in Türkiye'deki gazetecilik hayatları sona ermiştir.

Betül KARCI

KAYNAKÇA

BCA, FK: 30-18-1-2, **YN:** 79-82-4/ 86-285, 28.09.1937.

BCA, FK: 30-18-1-2, **YN:** 84-73-9/ 86- 323, 07.08.1938.

BCA, FK: 30-18-1-2, **YN:** 92-85-17/ 85-80, 10. 09. 1940.

BCA, FK: 30-18-1-2, **YN:** 93-112-15, 07.12.1940.

BCA, FK: 30-18-1-2, **YN:** 96-92-12, 01.11.1941.

BCA, FK: 30-18-1-2, **YN:** 104-16-12, 09.03.1944.

BCA, FK: 30-18-1-2, **YN:** 106- 58- 15, 12.08.1944.

Ercan, Recep, **Osmanlı'dan Günümüze Fikir Dergiciliği ve Sosyolojiye Etkileri**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2011.

Kocabaşoğlu, Uğur, **Türkiye İş Bankası Tarihi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2001.

Öztekin, Hülya, **Tan Serteller Yönetiminde Muhalif Bir Gazete**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2016.

Sertel, Sabiha, **Roman Gibi**, Ant Yayınları, İstanbul, 1969.

Sertel, Zekeriya, **Hatırladıklarım**, Gözlem Yayınları, İstanbul, 1977.

Şapolyo, Enver Behnan, **Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönü İle Basın**, Güven Matbaası, Ankara, 1969.

Topuz, Hıfzı, **100 Soruda Türk Basın Tarihi**, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1973.

Uyar Çağhan, Ertuğrul Esen, İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Sertellerin Tan Gazetesi ve Tan Olayının Ulusal Basın ile Anılar Ekseninde Analizi, **Vakanünis- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi**, Vol.5, TBMM'nin 100. Yılı Özel Sayısı, Kasım 2020.

1 KASIM 1922

TAN
MILLIYETÇİLERİN GAZETESİ

Meclis hükûmete ittifakla güven gösterdi

Yeni safhaya girerken

1922 Kasım 10 - İstanbul

Meclis'in Meclis-i Milliye'ye dönüşmesi - Meclis'in Meclis-i Milliye'ye dönüşmesi - Meclis-i Milliye Meclis-i Milliye'ye dönüşmesi

İsmet inönünün söylevi: "Siyasetimizi hoş görenler bizimle çalışmaktan istifade edecekler"

Siyasetimiz vergileri indirmektir

Soygeller de mukaveleyi tasdik ettiler

Kamusalın kabul ettiği takdirde

Bir İstanbul sayfası açıyoruz

Makast: İstanbulun tarihi güzelliklerini korumak, caddelerine ait mesleklerle uğraşmak

ATATÜRK

Almanya - İtalya ve Lokarno

Habeşistanda

BUGÜN

16 sayfa

"TAN",ın okuyucularına Deviyak hizmetleri

Okuyucuların işlerini takip

Çevremize hangi mektube yazalım?

20/05/2022 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/tan-gazetesi/?pdf=3923> adresinden erişilmiştir